

NOTAT
JF. SPM. 19 ALM. DEL FRA EUROPAUDVALGET

2. december 2009
J.nr. 3401/1001-1201
Ref. hre/kle

Lovgivningen

Mulighederne for at påvirke linjeføringen sker med hjemmel i Kontinentalsokkeloven, som for så vidt angår bl.a. transitrørledninger implementerer FNs Havretskonvention og EU's VVM-direktiv (Vurdering af Virkningerne på Miljøet).

Havretskonventionens artikel 79, stk. 1, 2 og 3 lyder i uofficiel oversættelse som følger:

- ” 1. Alle stater er berettiget til at udlægge undersøiske kabler og rørledninger på kontinentalsoklen i overensstemmelse med denne artikel.
2. Med forbehold af sin ret til at træffe rimelige foranstaltninger med henblik på efterforskning af kontinentalsoklen, udnyttelse af dens naturlige ressourcer og forebyggelse, begrænsning og kontrol af forurening fra rørledninger, må kyststaten ikke hindre udlægning eller vedligeholdelse af sådanne kabler eller rørledninger.
3. Linjeføringen for udlægningen af sådanne rørledninger på kontinentalsoklen skal godkendes af kyststaten.”

Bestemmelserne er implementeret i Kontinentalsokkelovens § 4, som lyder:

”§ 4. Nedlæggelse af elkabler og rørledninger til transport af kulbrinter på dansk kontinentalsokkelområde kræver tilladelse meddelt af transport- og energiministeren, inden nedlæggelsen påbegyndes.

§ 4, stk. 2. “ der kan fastsættes vilkår for tilladelser efter stk. 1. Vilkårene stilles under hensyntagen til udforskning af soklen, udnyttelse af dens naturforekomster, forebyggelse og begrænsning af forurening fra rørledninger, muligheden for at kunne reparere eksisterende kabler og rørledninger.....”

Nærmere regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 361 af 25. april 2006 om visse rørledningsanlæg til transport af kulbrinter på søterritoriet og på kontinentalsoklen.

Endvidere er det fastsat i EU's VVM-direktiv (Rådets direktiv af 27 juni 1985 med senere ændringer om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet), at “bygherren skal udarbejde en oversigt over de væsentligste alternativer, som bygherren har undersøgt, og oplysninger om de vigtigste grunde til valget under hensyn til indvirkningen på miljøet.” art. 5, stk. 3.

Bestemmelsen er, for så vidt angår offshore rørledninger som Nord Stream naturgasrørledningerne, implementeret i Kontinentalsokkelovens § 4 d, som giver hjemmel til at fastsætte nærmere regler i bekendtgørelsesform. Sådanne regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 884 af

21. september 2000 om miljømæssig vurdering (VVM) af projekter til indvinding af kulbrinter og til etablering af rørledninger på dansk søterritorium og kontinentalsokkelområde. Ifølge § 3, stk. 2, skal VVM-vurderingen "som minimum indeholde de i bekendtgørelsens bilag I nævnte oplysninger og vurderinger." Under punkt 2 i bilag I findes kravet om: "En beskrivelse af de væsentligste alternativer, som bygherren har undersøgt".

De ovenfor nævnte bestemmelser betyder, at Energistyrelsen, i et samarbejde med myndigheder på andre områder, som varetager interesser knyttet til havet, har kunnet stille krav til linjeføringen ud fra en vurdering af påvirkningerne på miljøet i bred forstand fra de mulige alternative linjeføringer.

Krav til linjeføringen for Nord Stream projektet

I Nord Streams tilfælde har der fra selskabets side været arbejdet med fire forskellige linjeføringer i farvandet omkring Bornholm. To nord og vest om Bornholm og to syd og øst om Bornholm.

På det tidspunkt i 2006, hvor selskabet henvendte sig til de danske myndigheder, foretrak det selv en linjeføring syd og øst om Bornholm, og denne linjeføring fremgik af den projektbeskrivelse, som blev sendt i høring i november 2006 i alle østersølandene. Polen gjorde indsigelse mod denne linjeføring, da den går igennem et havområde, hvor grænsen i Østersøen mellem Polen og Danmark endnu ikke er fastlagt ved aftale mellem de to lande, og som begge lande hævder, er deres område. Der har tidligere været gjort forsøg på at fastlægge grænsen, og Nord Stream projektet gav anledning til, at der blev afholdt et møde mellem danske og polske myndigheder for om muligt at afklare spørgsmålet. Det lykkedes ikke at finde en løsning, hvorefter de danske myndigheder måtte meddele Nord Stream AG, at de uafklarede grænseforhold medførte, at området ikke stod til rådighed for rørledningen.

Herefter undersøgte Nord Stream en linjeføring nord og vest om Bornholm. Undersøgelserne medførte, at både de svenske og de danske søfartsmyndigheder var betænkelige ved en linjeføring så tæt på den meget befærdede skibsrute mellem Bornholm og Sverige. Denne ruteføring ville desuden medføre en del havbundsintervention og ville komme i nærheden af Natura 2000 områder (særligt udpegede naturbeskyttelsesområder). De danske myndigheder mente derfor, at det skulle undersøges, om man kunne optimere i forhold til både miljø og sikkerhed ved at vælge en rute øst og syd om Bornholm, denne gang nærmere Bornholm og uden for det omstridte havområde.

Energistyrelsen pålagde derefter Nord Stream at undersøge en rute som svarer til den nu tilfaldte S-rute øst og syd for Bornholm. Denne rute befinder sig delvist inden for, delvist uden for dansk territorialfarvand. Pålægget blev givet med baggrund i det såkaldte ALARP princip. ALARP står for As Low As Reasonably Possible, og bruges i forhold til offshore projekter til nedbringelse af risikoen. Energistyrelsen var, efter drøftelse med de andre involverede myndigheder, af den opfattelse, at denne rute ville være den bedste ud fra både miljø- og sikkerhedsmæssige hensyn.

Den største udfordring i det danske område var den dumpede kemiske ammunition og fiskeriet. I havet omkring Bornholm blev der især efter Anden Verdenskrig dumpet store mængder konventionel og kemisk ammunition. Søværnets Operative Kommando (SOK) på Bornholm tager sig af håndteringen af opfisket ammunition og er eksperter på området. SOK var ud fra

deres kendskab til forholdene ikke betænkelige ved at nedlægge rørledningen i dette område, som ligger uden for det egentlige dumpningsområde, men inden for en risikozone, hvor fiskere skal have særligt udstyr om bord.

I området foregår der derudover et vigtigt fiskeri med bundsløbende trawl. Det var vigtigt for de danske myndigheder at dette fiskeri kunne fortsætte for de bornholmske fiskere.

Nord Stream blev pålagt at undersøge dette tracé for rørledningerne. Der blev fundet 3 objekter, som viste sig at være kemisk ammunition. Ingen konventionel ammunition blev fundet. Der blev taget mere end 100 sediments- og vandprøver, som blev undersøgt ved anerkendte og uafhængige institutter. Konklusionerne var, at en let forurening fra den kemiske ammunition kunne findes i prøverne, men at nedlægningen af rørledningen ikke ville ændre dette billede.

Rørledningernes trace går hen over vigtige trawlsteder for fiskerne. De danske myndigheder pålagde Nord Stream at nedlægge rørledningerne på en måde, så de ikke hindrede fiskeriet. Dette har medført, at Nord Stream i samarbejde med fiskeriets organisationer har udviklet nye trawl, som medfører, at der kan fiskes uhindret hen over rørledningerne. De nye trawl giver mindst lige så gode fangster som de hidtidige trawl, de er mere skånsomme over for miljøet og sparer samtidig brændstof til fiskekutterne. Nord Stream har indgået en aftale med Fiskeriorganisationerne om, at Nord Stream betaler det nye trawludstyr.

Ud fra en samlet vurdering er det de involverede danske myndigheders opfattelse, at den tilladte rute er den bedste i dansk farvand i Østersøen ved Bornholm, og at denne rute er fremkommet efter, at Nord Stream har undersøgt andre mulige ruter i området.